

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ
KAPANIŞ RAPORU
(Mali Rapor)

PROJE NO : 1707E443
PROJE BAŞLANGIÇ –
BİTİŞ TARİHLERİ : 27.09.2017 – 27.02.2018
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ : Doç.Dr. Uğur KESKİN

KAPANIŞ RAPORUNDA OLMASI GEREKEN BİLGİLER

1. Dönem içinde gerçekleşen harcamaların dökümü ve fasıllar bazında miktarları Tablo – 1’de gösterilmelidir.
2. Yurtiçi ve yurtdışı seyahat harcamalarının ayrıntılı bilgisi (güzergah, tarih, süre, kişi sayısı ve toplam harcama) verilmelidir.
3. Destek sağlayan diğer kuruluşların gerçekleşen harcamalarının miktarı ve ayrıntıları açıklanmalıdır.
4. Harcama akışında karşılaşılan zorluklar ve nedenleri açıklanmalıdır.

GENEL BİLGİLER:

PROJE NO	1707E443
PROJE ADI	Sosyal Bilimler Sözlüğü Oluşturmaya Yönelik Materyal Hazırlama
KURULUŞ	Anadolu Üniversitesi
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ	Doç.Dr. Uğur KESKİN
ARAŞTIRMACILAR	Prof. Erol İPEKLİ, Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Doç.Dr. Köksal BÜYÜK, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Doç.Dr. Hasan ÇALIŞKAN, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Öğr.Gör. Serap UĞUR, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Öğr.Gör. Orkun ŞEN, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Arş.Gör. Mahmut Sami İŞLEK, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Uzman Abdullah SAYKILI, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlker VATANSEVER, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Arş.Gör. Muhammet Nurullah ÇAKMAK, Spor Bilimleri Fakültesi Uzman Simten DEMİRKOL TOYGU, Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Uzman Berk KIRLAK, Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Uzman Alper BAYRAKDAR, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Samet GERANAZ, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Gülşah ERARAÇ, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Oğuz ŞENER, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Serdar ŞANLI, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi

PROJE SÜRESİ				
Başlama Tarihi	Bitiş Tarihi	Proje Süresi (Ay)	Onaylanan Ek Süre (Ay)	Ek Süre Dahil Bitiş Tarihi
27.09.2017	27.02.2018	9	-	27.02.2018

PROJENİN GENEL BÜTÇE DURUMU					
Fasıllar	Sözleşmedeki Ödenek	Onaylanan Ek Ödenek	Toplam Ödenek	Toplam Gerçekleşen Harcama (*)	Kalan Ödenek
Personel Giderleri	Yoktur	Yoktur	Yoktur	Yoktur	Yoktur
Sarf Malzemesi	Yoktur	Yoktur	Yoktur	Yoktur	Yoktur
Seyahat	Yoktur	Yoktur	Yoktur	Yoktur	Yoktur
Hizmet Alımı	Yoktur	Yoktur	Yoktur	Yoktur	Yoktur
Makine/Teçhizat	7410	-	7410	1425,44	5984,56
TOPLAM	7410	-	7410	1425,44	5984,56

(*) Projenin başlama tarihi ve bitiş tarihi arasında Proje birimi'nden alınan bütçe raporunda yer alan harcamalar ile uyumlu olmalıdır.

PROJE KAPSAMINDA GERÇEKLEŞEN HARCAMALARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR
(Proje No: 1707E443)

1. Proje Kapsamında Yapılan Seyahat Harcamalarının Ayrıntılı Bilgisi

- a) Saha Çalışmaları: Yapılmamıştır.
- b) Yurtiçi Konferans Katılım Giderleri: Yapılmamıştır.
- c) Yurtdışı Konferans ve/veya Çalışma Ziyareti Katılım Giderleri: Yapılmamıştır.

2. Proje Kapsamında yapılan fasıl aktarmaları ve verilen ek ödenek bilgileri (Varsa): Yoktur.

3. Proje sözleşmesinde yer alan bütçe kalemlerinin niteliğinde veya niceliğinde Komisyon onayı ile yapılan değişiklikler (Onaylanmış olan bütçe kalemlerinde yapılan nitelik / nicelik değişikliklerinde mutlaka Komisyon onayı alındıktan sonra harcama gerçekleştirilmelidir. Aksi takdirde onay alınmadan yapılan bu tür harcamaların iadesi istenir.)

Proje sözleşmesinde yer verilen hususlara ilişkin herhangi bir değişiklik talebinde bulunulmamıştır.

4. Destek Sağlayan Diğer Kuruluşların Gerçekleşen Harcamalarının Miktarı ve Ayrıntıları: Anadolu Üniversitesi dışında herhangi bir kuruluştan destek alınmamıştır.

5. Harcama Akışında Karşılaşılan Zorluklar ve Nedenleri: Herhangi bir zorlukla karşılaşılmamıştır.

KAPANIŞ RAPORU EK SAYFASI

(Proje No: 1707E443)

(Her madde için gerektiği kadar alan ve ek sayfa kullanabilirsiniz)

1. Proje hedef – sonuç ilişkisi Proje kapsamında üretilmesi öngörülen videoların tamamının üretimi gerçekleştirilmiştir. Öngörülen hedeflere ulaşılmıştır.												
2. Proje kapsamında elde edilen sonuçların bilimsel, ekonomik ve toplumsal faydaya katkıları Bilgiye ulaşmada öncelikli bir ortam olarak ön plana çıkan internette, bilgi kirliliği ve dezenformasyon ile karşılaşmaktadır. Proje kapsamında üretilen video sözlük kavramları, Anadolu Üniversitesinin kurumsal kimliği ile birlikte kullanıcıya ulaştırılmıştır. Anadolu Üniversitesinin “Youtube” kanalında hizmet vermeye başlayan proje kapsamında üretilen kavramlar, bilgiye bilimsel, ekonomik ve kolay erişimi sağlamaktadır.												
3. Proje kapsamında elde edilen makine/teçhizat/donanım ve bunların mevcut durumları 2 adet hafıza kartı ve 4 adet kart okuyucu alınmış olup, mevcut stüdyoda proje kapsamında yapılan çekimlerin yedeklenmesi ve taşınması amacıyla kullanılmıştır.												
4. Proje kapsamında ileriye dönük araştırma önerileri Proje kapsamında, işletme ve yönetim bilimleri alanında 600’ün üzerinde video üretimi gerçekleştirilmiştir. İleriye dönük olarak; iktisat, finans, muhasebe, İngilizce kavramlar ve Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi “Uzaktan Eğitim Sözlüğü”nün de videolaştırılması öngörülmektedir ve bu yöndeki ön çalışmalara başlanmıştır.												
5. Proje Kapsamında Yapılan veya hazırlanan Yayınlar ve Toplantılarda Sunulan Bildiriler <table><tr><th>Sıra</th><th>Çıktı türü</th><th>Yazarlar</th><th>Başlık</th><th>Yayın yeri</th><th>Durumu</th></tr><tr><td>1</td><td>Ulusal makale</td><td>Uğur Keskin ve Abdullah Saykılı</td><td>Video Sözlük Uygulamalarının Açık ve Uzaktan Öğrenme Materyali Olarak Kullanımı</td><td>Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi</td><td>Yayınlandı</td></tr></table>	Sıra	Çıktı türü	Yazarlar	Başlık	Yayın yeri	Durumu	1	Ulusal makale	Uğur Keskin ve Abdullah Saykılı	Video Sözlük Uygulamalarının Açık ve Uzaktan Öğrenme Materyali Olarak Kullanımı	Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi	Yayınlandı
Sıra	Çıktı türü	Yazarlar	Başlık	Yayın yeri	Durumu							
1	Ulusal makale	Uğur Keskin ve Abdullah Saykılı	Video Sözlük Uygulamalarının Açık ve Uzaktan Öğrenme Materyali Olarak Kullanımı	Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi	Yayınlandı							

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜNÜN ADI SOYADI	İMZASI	TARİH
Uğur Keskin		

NOT: Raporun tüm sayfaları proje yürütücüsü tarafından paraflanacak, sadece son sayfa imzalanacaktır.

Sosyal Bilimler
Sözlüğü
Oluşturmaya
Yönelik Materyal
Hazırlama

1707E443

Proje Yöneticisi : Doç.Dr. Uğur KESKİN

Araştırmacılar : Prof. Erol İPEKLİ
Doç.Dr. Köksal BÜYÜK
Doç.Dr. Hasan ÇALIŞKAN
Öğr.Gör. Serap UĞUR
Öğr.Gör. Orkun ŞEN
Arş.Gör. Mahmur Sami İŞLEK
Uzman Abdullah SAYKILI
İlker VATANSEVER
Arş.Gör. Muhammet Nurullah ÇAKMAK
Uzman Simten DEMİRKOL TOYGU
Uzman Berk KIRLAK
Uzman Alper BAYRAKDAR
Samet GERANAZ
Gülşah ERARAÇ
Oğuz ŞENER
Serdar ŞANLI

Mart 2018
Anadolu Üniversitesi
Eskişehir

Sosyal Bilimler Sözlüğü Oluşturmaya Yönelik Materyal Hazırlama

ÖZET

Sözlük, bir dilin kelime haznesini ve zenginliğini yansıtmakla beraber kullanıcıların ihtiyaç duyduğu güvenilir referans kaynakları olma özelliğini taşımaktadır. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinde gözlenen gelişmelerle birlikte sözlükler de şekil değiştirmeye başlamış ve sözlükler dijital ortamlardan ve internet ortamlarından erişilir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra, bağlantıcı ve katılımcı web teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte kullanıcıların içerik üreterek katkı sağladıkları sözlükler de ortaya çıkmıştır. Ancak, kullanıcıların katkı sağladığı sözlüklerde rastlanan bilgi kirliliği, yanlış veya yanlış bilgilendirme, argo/küfür ifadeleri ve reklam içerikleri nedeniyle güvenilirlikleri sorgulanmaktadır. Bu çalışmada, günümüz dijital ve internet teknolojilerinin sağladığı olanaklardan faydalanılarak ücretsiz çevrimiçi açık ve uzaktan öğrenme malzemesi olarak yayınlanacak video sözlük oluşturulması amaçlanmaktadır. Araştırmada, video sözlük oluşturulması sürecinde özellikle çevrimiçi öğrenme ortamlarının tasarımı ve araştırılmasında kullanılan tasarım tabanlı araştırma yöntemi kullanılmış ve çalışma sonunda çoklu ortam destekli sözlük oluşturulması sürecine yönelik öneri ve tavsiyelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler, Kavramlar Sözlüğü, Video Sözlük.

Preparing Material for Creating Social Science Dictionary

ABSTARCT

Dictionaries are reliable reference resources that reflect the linguistic richness of a given language. Along with the developments in Information and Communication Technologies, dictionaries have also begun to change shape and now users are able to access dictionaries on the digital and internet platforms. Moreover, the development of connective and participatory web technologies also triggered the advent of user-generated dictionaries that users contribute to by creating/adding content. However, the reliability of these user-generated dictionaries are questioned due to information pollution, misleading and/or biased information, vulgar language and advertisements presented on these online dictionaries. This study aims to create a video dictionary to be published as a free online open and distance learning material through utilizing the affordances provided by the digital and internet technologies. Throughout the video dictionary development process, this particular study employs design based research, which is deemed valuable research method particularly in creation and improvement of online learning resources. This study also presents relevant advice and suggestions for the development of multimedia supported dictionaries.

Keywords: Social Sciences, Glossary of Concepts, Video Glossary

İÇİNDEKİLER	SAYFA
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
GİRİŞ: AMAÇ VE KAPSAM	1
LİTERATÜR ÖZETİ	3
YÖNTEM	7
SONUÇLAR, ÖNERİLER VE TARTIŞMALAR	9
KAYNAKÇA	13

GİRİŞ: AMAÇ VE KAPSAM

Sosyal bilimlerde düşünceleri ifade ederken bilimsel bir dil kullanmak son derece önemlidir. Özellikle sosyal bilimler alanında öğrenim gören ya da mezun olan bireylerin, üniversite eğitimleri sürecinde edinmiş oldukları teorik bilgilerini, gündelik yaşamda da kullanmaları beklenmektedir. Dil felsefesi alanında çalışmalar yapan Wittgenstein; “dilimin sınırları, dünyanın sınırlarıdır” diyerek, dilin dünyamızı zenginleştirmenin temel yapıtaşı olduğunu ifade etmiştir. Entelektüel zenginlik, bireylerin teorik bilgilere sahip olması ve bu bilgileri açıklayabilecek kelime ve kavram dağarcığına sahip olması ile gelişebilir. Teorik bilgiler “kavramlar” üzerine inşa edilmektedir. Dolayısıyla, üniversite mezunu bireylerin, kavramsal bilgiye sahip olmak bakımından yetkin olmaları beklenmektedir. Söz konusu beklentiye katkı sağlayabilmek amacıyla bu projede, başta Anadolu Üniversitesinin kendi öğrencileri olmak üzere, hayat boyu eğitim kapsamında bütün kullanıcılara yönelik olacak niteliklere sahip bir sosyal bilimler sözlüğü için materyal hazırlanmıştır. Bu projede hazırlanan görsel anlatıma dayalı eğitim materyali sayesinde özellikle bilimsel bilgiye ulaşma amacındaki bireylerin bilgi kirliliğine maruz kalan ve güvenli olmayan bilgiye erişimleri gibi olumsuzlukların ortadan kaldırılabilmesi, erişilebilen kitle oranında anlamlı katkı sağlama potansiyelini barındırmaktadır. Dolayısıyla bu proje kapsamında yürütülen çalışmalar sayesinde, bilgiye ulaşma gayreti içinde bulunan bireylere güvenilir bilgiye erişebilme konusunda anlamlı ve önemli katkılar sağlanabilmesi olası görünmektedir. Bu projenin amacı, sosyal bilimler literatüründe yer alan terim, kavram ve kuramların açık görsel eğitim malzemesi olarak üretilmesini sağlayarak, ilgili hedef kitlenin kullanımına sunulması olmuştur. Proje kapsamındaki ana faaliyet olan kavramlara yönelik çekim ve kurgu sürecinde, proje kapsamında tedarik edilen kaynaklardan ve mevcut kaynaklardan yararlanılmıştır.

Günümüz insanları herhangi bir konuda bilgiye ulaşmak istediğinde büyük bir çoğunlukla internete başvurmaktadır. İnternette ise birçok durumda, istenilen düzeydeki sağlıklı bilgiye ulaşabilmek mümkün olamamaktadır. Bilgi kirliliği (dezenformasyon) veya tersten bilgi sunumu gibi olumsuz durumlardan dolayı genellikle ya istenilen bilgiye ulaşılamamakta ya da doğru bilgiye ulaşıldığı sanılarak yanlış öğrenme gerçekleşmektedir. Bu tür olumsuzlukların farkında olan bazı internet bilgi kaynakları, güvenilir bilgiyi kullanıcılara sunma gayreti içine girmektedirler. Buna karşın,

kullanıcıların içerik oluşturmalarına olanak tanıyan “vikipedi” gibi güvenilirliği olduğu düşünülen bilgi mecralarında da yanlış bilgi veya yönlendirmelerin olabildiği görülmektedir. Söz konusu internet mecrasına, bu projeye yönelik fiili çalışmaların yapılmaya başlamasından kısa bir süre erişim engellenmiştir. Türkiye’deki kullanıcılara yönelik olarak oluşturulan ve sıkça kullanılmakta olan sözlük özelliğine sahip olan (sahip olduğu iddia edilen) mecralar (uludağsözlük, ekşisözlük) ise argo ve hakaret gibi olumsuz unsurları içeren, reklam ağırlıklı çalışan, doğru ve güvenilir bilgiyi sunma kapasitesinden uzak bir nitelik ortaya koymaktadır. Bu projenin, Anadolu Üniversitesinin kurumsal olanakları ve personeli tarafından yürütülecek edilecek olması, ilerleyen dönemlerde kamuoyu tarafından bilinirliğinin artması ve buna paralel olarak tanınırlığının da artması sayesinde sadece akademik çevrelerin değil, ilgili bütün çevrelerin başvurabilecekleri bir bilgi ortamı hâline gelebilecektir. Oluşturulan ve yapılacak olan ilavelerle geliştirilmeye devam edilecek olan sözlük içeriğinin çoğunlukla Açıköğretim sistemi içerisindeki ders kitaplarında yer alan bilimsel, güncel ve doğru bilgilerden oluşması, sunum ve tasarım ilkelerinin sistemli ve kuramsal tabana temellendirilerek geliştirilecek olması, bilgi kirliliğine, argo/hakaret ve reklam unsurlarına yer vermemesi nedeniyle diğer sözlüklerden ayrılan en önemli unsurlarını ifade etmektedir.

Bu projede, ön lisans ya da lisans eğitimlerini almakta olan öğrencilerin yanı sıra, lisansüstü eğitimlerine devam etmekte olan veya lisansüstü eğitimini tamamlamış olanlara kavramsal bilgi sunacak güvenilir bir kaynağın oluşturulması amaçlanmaktadır. Tasarlanan sözlükte, sosyal bilimler alanındaki kavramların (öncelikle yönetim bilimleri ve işletme alanlarındaki) açıklamasının yapıldığı video görüntülerine erişebilme olanağı söz konusu olmuştur. Tamamlanması öngörülen bu kapsamlı sözlük sayesinde, üniversite öğrenimine devam etmekte olan öğrenciden ve herhangi bir yeterlilik ve giriş sınavına hazırlananların yararlanabileceği geniş bir hedef kitleye ulaşılması amaçlanmaktadır. Bilgiye, güvenilir bir şekilde ulaşma istek ve ihtiyacının giderek artmakta olduğu ve yukarıda açıklanan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, kısa vadede olmasa da orta veya uzun vadede Sosyal Bilimler Sözlüğü gibi kitlesel olarak ulaşılabilme niteliğine sahip bilgi kaynaklarının gerekliliği daha anlaşılır bir şekilde ortaya çıkmaya başlayacaktır. Hazırlanan ve “Youtube” ortamında kullanıcı hizmetine sunulmuş olan video sözlük, sosyal bilimler alanının tamamını kapsamaya yönelik

olarak olduğu için, doğal olarak Açıköğretim sisteminde yer alan derslere ait kavramları da içermektedir.

LİTERATÜR ÖZETİ

Sözlükçülük (Akalın, 2010; Usta, 2010) (Lexicography), iki alt alana sahip özgün bir bilim dalı olarak görölmektedir (Baskın, 2014). “Sözlük yazımı ve hazırlanması” ile ilgilenen ilk alt alan için “uygulamalı sözlükçülük” kavramı tercih edilmektedir. “Sözlük araştırmaları” ile ilgilenen diğerk alt alan için ise “sözlükçülük kuramı”, “sözlük araştırmaları” veya “metasözlükçülük” kavramları kullanılmaktadır (Jackson, 2013: 1). Sözlükçülük alanına yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde bu alandaki araştırmaların uzun bir geçmişı olmadığı görölmektedir (Nesi, 2013). Sözlükçülük çalışmaları “Cahiers de Lexicologie” adlı Fransız bilim dergisinin yirminci yüzyılın ortalarında ortaya çıkmasıyla bilimsel bir tabana oturmaya başlamış ve 1960 yılında “Sözlükçülük Alanında Problemler” adında ilk bilimsel kongre Amerika Birleşik Devletleri’nde düzenlenmiştir (Bogaards, 2013: 19). Ancak, sözlükçülük alanında araştırmalara destek vermek amacı güden ilk dernek olan EURALEX’in (The European Association for Lexicography) kurulumu 1983 yılında olmuştur. Bu derneğı sırasıyla 1990 yılında AUSTRALLEX (The Australasian Association for Lexicography), 1995 yılında AFRILEX (The African Association for Lexicography) ve 1997 yılında ASIALEX (The Asian Association for Lexicography) takip etmektedir. Söz konusu derneklerin alanda yapılan araştırmalara yer veren bilimsel dergileri de bulunmaktadır. Bu yıllardan itibaren sözlükçülük İngiltere, Danimarka, İspanya, Polonya gibi ölkelerde akademik disiplin olarak üniversitelerde kurulmuştur. Buna rağmen, sözlükçülük alanının Türkiye’de yeterince ilgi görmediğı ve Türkiye’deki üniversitelerde sözlükçülük araştırma merkezleri kurulmuş olmasına rağmen henüz bir bilim dalı olarak kurulmadığı görölmektedir (Usta, 2010; Baskın, 2014). Sözlük araştırmaları başta olmak üzere, sözlüklere dair tecrübesinin uzun yılları bulması, yayınlar yapması ve bilimsel etkinliklere maddi destek sağlaması nedeniyle Türkiye’de sözlük, Türk Dil Kurumu’yla özdeşleşmiş bulunmaktadır (Baskın, 2014).

Sözlük araştırmaları alanı çok çeşitli araştırma konularına yönelmektedir. Sözlük araştırmacılarının ele aldığı konular arasında; sözlük türleri, sözlük eleştirileri, tarihi ve güncel sözlükler, eğitimsel sözlük, sözlük kullanımı, e-sözlükçülük (elexicography),

sözlük tasarımı ve yapısını da içeren sözlük hazırlama süreçleri yer almaktadır (Jackson, 2013). Tarihsel olarak sözlük araştırmalarının iki ana konu eksenine odaklandığı görülmektedir; (1) eski sözlüklerin yenileri üzerine etkisi, (2) sözlüklere eklenen yeni öğeler. Bir başka deyişle, “gelenek” ve “yenilik” odak noktası olarak alınan iki konu olarak ortaya çıkmaktadır (Bogaards, 2013). Sözlüklerin tasarımının bu sözlükleri kullanacak belirli bir kullanıcı kitlesi göz önünde bulundurularak yapılmasının gerektiği 1960’lı yıllarda ortaya atılmasına rağmen (Householder, 1967), Welker’in (2010) sözlük kullanımına yönelik araştırmaları derlediği çalışmasında sadece altı çalışmanın 1980 yılı öncesine dayandığı görülmektedir. Ayrıca, sözlük kullanımına ilişkin araştırmalar uzun vadeli büyük ölçekli araştırmalardan ziyade çok çeşitli araştırma bağlamlarında yapılan küçük ölçekli araştırmalarla sınırlandırılmıştır çünkü alanda yapılan bilimsel çalışmaların çok azı kamu kaynaklarından faydalandırılmıştır (Nesi, 2014). 1980’li yıllardan başlayarak kullanıcıların sözlükleri nasıl, ne zaman ve ne için kullandıklarını ve buldukları bilgiden memnun olup olmadıklarını inceleyen araştırmaların sözlüklerin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin kesin sonuçlar sunmadıkları ve bu nedenle bu araştırmaların sonuçlarının bilgilendirici olmaktan uzak oldukları saptanmıştır (Bogaards, 2013; Nesi, 2013). Öte yandan, kullanıcı türü, sözlük içeriği, yapısı ve türü ve bunlara ek olarak kullanılan yöntemler gibi derin farklılıklar nedeniyle alanyazındaki mevcut küçük ölçekli çalışmaları kıyaslamak güçleşmektedir (Nesi, 2014). 1990’lı yıllardan itibaren bilgisayar tabanlı araştırma araçlarının geliştirilmesi ve farklı veri türlerinin araştırmalara dâhil edilmesiyle sözlük araştırmaları zamanla daha karmaşık ve kapsamlı hâle gelmiştir (Nesi, 2014; Bogaards, 2013). Bu dönemde sözlük kullanımına dönük yapılan araştırmalar genellikle sözlük kullanılarak kelime veya metinleri anlama, kelime öğrenimi ve metin veya kelime yazımı konularına odaklanmıştır (Bogaards, 2013). Elektronik (özellikle internet) tabanlı sözlük kullanımının artmasıyla sözlükçülük alanının geleceği (Jackson, 2013) olduğu ifade edilen elektronik sözlükçülük ve bu alandaki araştırmalar 2000’li yıllara damgasını vurmuştur. İnternet tabanlı ücretsiz sözlüklerin yaygınlaşmasıyla basılı sözlüklere olan talep oldukça azalmış ve Macmillan ve Oxford gibi köklü sözlük yayınevleri basılı versiyonlarını sonlandırma kararı almışlardır (Jamieson, 2010; Rundell, 2012).

Basılı sözlüklere olan talep azalmış olmasına rağmen, günümüzde sözlükler basılı ve dijital olarak sunulmaktadır. Dijital sözlükler CD-ROM, akıllı telefon veya tablet

uygulamaları, çevrimiçi sözlük siteleri ve diğer uygulamalara (örn; kelime işlemci, e-kitap) entegre şekilde çeşitli dijital ortamlarda yer almaktadır. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin artan kullanım alanları nedeniyle sözlüklerin farklı ortam ve platformlarda sunulmasına yönelik talep artışı gözlenmektedir (Trap-Jensen, 2013). Bu durum sözlük içeriğinin farklı formatlarda (yazılı, görsel, işitsel, vb.) sunulmasını gerektirmektedir. Çevrimiçi teknolojiler basılı kaynaklara kıyasla bağlantı, ses, video klibi ve görsel öğeler gibi çok çeşitli ortamların sözlük içeriğinin sunulmasında kullanılmasına olanak tanımaktadır. Dijital ortamların sağladığı çeşitli çokluortam olanaklarıyla sözlüklerin zengin içerik sunması sağlanmış olsa da, dijital ortamlardaki sözlüklerin bu olanaklardan tam anlamıyla faydalanmadıkları ve elektronik sözlüklerin çoğunlukla basılı ürünün dijital versiyonları olarak sunulduğu görülmektedir (Pastor & Alcina, 2013). Ayrıca, çevrimiçi çokluortam teknolojileriyle zenginleştirilmiş sözlüklerin sağladığı avantajlardan kullanıcıların faydalanıp faydalanmadığı konusunda yeterli araştırma bulunmamaktadır (Trap-Jensen, 2013). Öte yandan çeşitli araştırmalar kullanıcıların kendi ihtiyaçlarını analiz etmelerini ve sözlük kullanmalarını gerektiren durumları ayırt etmede zorlandıklarını göstermektedir (Trap-Jensen, 2010; Lorentzen ve Trap-Jensen, 2011; Müller-Spitzer, Koplenig ve Töpel, 2011). Örneğin; Müller-Spitzer ve diğerleri (2011) çevrimiçi sözlük kullanımında tercih edilen faktörleri inceledikleri araştırmada “güvenilirlik” ve “anlaşılabilirlik” kriterlerinin en önemli kriterler arasında yer aldığını; öte yandan çokluortam özelliklerinin ise kullanıcılar tarafından en az aranan özellik olduğunu saptamıştır. Bu sonuç, kullanıcıların kendilerine göre uyarlanabilir olan ve yenilikçi çokluortam özellikleriyle zenginleştirilmiş çevrimiçi sözlük kullanmayı tercih ettiğini saptayan çalışmalara tezat bir sonuç vermektedir (Koplenig, 2011; Müller-Spitzer ve Koplenig, 2014). Ancak, çevrimiçi sözlüklerin sağladığı potansiyeller ve imkânlar kullanıcıların hizmetine sunulmadan yapılan araştırmaların sonuçlarının gerçekçi sonuçlar sağlayamayacağı ifade edilmektedir (Koplenig, 2011; Müller-Spitzer ve Koplenig, 2014; Müller vd., 2011). Bu durumda sözlük araştırmaları uzmanlarının kullanıcılara yeni sunum yolları hazırlamaları ve buna ilişkin kullanıcı tercih ve davranışlarını araştırmaları gerekmektedir. Bu sunum yollarının en önemlileri arasında yenilikçi çevrimiçi teknolojilerinin sunduğu olanaklar olan ve günümüzde sözlükçülük alanında örneklerine çok rastlanmayan video entegrasyonu ve uyarlanabilir teknolojiler yer almaktadır (Trap-Jensen, 2013). Video teknolojileri içeriğin

görselleştirilmesi, ilgi çekici hâle getirilmesi ve akılda kalıcılığının artırılmasına fayda sağlayacağı değerlendirilirken, uyarlanabilir teknoloji uygulamalarının belirli bir sözcüğü arayan kullanıcıya ilgi duyabileceği diğer kavramları da önererek bilgi birikiminin artırılmasına katkı sağlama potansiyeli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, yenilikçi çevrimiçi teknolojiler, kullanıcı davranışları hakkında veri toplanabilmesine olanak tanımaktadır. Örneğin; kullanıcıların sözlük ortamında en çok hangi kavramı ziyaret ettikleri ve belirli kavramı anlamada ne kadar vakit harcadıkları gibi çeşitli veriler elde edilebilmektedir. Bu yolla, hangi kavramlar üzerinde daha fazla açıklama ve/veya örnekler verilmesi gerektiği ve hangi kavramların en çok ihtiyaç duyulan kavramlar olduğu saptanarak kavramın anlaşılabilmesine yönelik müdahaleler yapılmasına olanak tanınabilmektedir.

Sonuç olarak, yeni teknolojiler ve özellikle internet, sözlükçülük alanında ve sözlük kavramında köklü değişimlere neden olmaktadır (Pastor ve Alcina, 2013; Boz, 2014a). Çevrimiçi teknolojilerin bireylerin entelektüel ve sosyal yaşantılarında tetiklediği değişim çevrimiçi sözlük tasarımına ve sunumuna da yansımak durumundadır (Fuertes-Olivera ve Tarp, 2014). Dijital çağda sözlük kullanıcı ilgisini çekebilme açısından diğer yenilikçi teknolojiler arasında kaybolma ve geçmişteki yerini yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadır (Trap-Jensen, 2013). Bu nedenle, sözlük günümüz teknolojik gelişmelerini yansıtacak şekilde kabuk değiştirmek durumundadır (Boz, 2014b). Öte yandan sözlükçülük alanında faydalanılacak teknolojiler, sırf yeni teknolojiler oldukları için değil, sözlüğün etkinliğini artırabildiği, kullanıcı yaşantısına zenginlik katabildiği ve kullanıcı ihtiyaçlarına karşılık verebildiği ölçüde tercih edilmelidir (Fuertes-Olivera, 2013). Buna bağlı olarak, son yıllarda özellikle çevrimiçi sözlükler pek çok sözlük araştırmacısının ilgisini çekmektedir (Fuertes-Olivera, 2013). Ancak, bu araştırmaların çoğunluğu çevrimiçi sözlüğe ilişkin kütük (log) dosyalarının incelenmesiyle sınırlı tutulmuştur (de Schryver ve Joffe, 2004; Bergenholtz ve Johnson, 2005; Müller-Spitzer vd., 2011). Kütük araştırmalarıyla sınırlandırılmış bu çalışmalar kullanıcı taleplerine ve tercih nedenlerine dönük derinlemesine analiz yapılmasına imkân tanımamaktadır. Çevrimiçi sözlük alanında yapılan bilimsel araştırmalar her geçen gün artmasına rağmen, bu alan görece yeni bir alan olarak görülmekte ve alana ilişkin mevcut bilgi birikiminin artırılmasına gerek duyulmaktadır (Müller-Spitzer vd., 2011; Tarp, 2009). Kavramlara yönelik açıklamalar sunan sözlüklere olan ihtiyaç

azalmamakta (Trap-Jensen, 2013), yalnızca şekil değiştirmektedir. Bu nedenle, sözlük araştırmaları alanında yenilikçi çevrimiçi teknolojilerden faydalanan yeni sunum şekillerinin denenmesine ve kullanıcı yaşantılarına ilişkin derinlemesine araştırmalar yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

YÖNTEM

Bu projede yer alan öğretim elemanları, işletme ve yönetim bilimleri alanında yer alan kavramları ve kuramsal yaklaşımları yazılı hâle getirecek ve bu kavramların anlatımlarını yaparak video sunumu biçimine getirecektir. Yapılacak olan çekimlerin yüksek kalitede olabilmesi için ÖTAG Birimi'nde proje kapsamında alınacak araç-gereçlerle oluşturulacak stüdyodan yararlanılmıştır.

Bu araştırmada geliştirilecek olan video tabanlı kavramlar sözlüğünün tasarım sürecinde ve değerlendirilmesinde tasarım tabanlı araştırma yöntemi benimsenmiştir. Tasarım tabanlı araştırma döngüsel olarak yapılan analiz, tasarım, geliştirme ve uygulama süreçlerinin araştırmacılar ve katılımcılar ile işbirliği içinde ve gerçek uygulama ortamında yapıldığı, bağlama duyarlı tasarım ilkelerinin ve kuramlarının geliştirilmesine yönelik, eğitim uygulamalarını iyileştirme amacıyla yapılan sistematik ve esnek bir araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Wang ve Hannafin, 2005). Tasarım tabanlı araştırma kuramsal temele dayanan eğitim tasarımlarının biçimlendirici olarak araştırılması (Cobb, Confrey, diSessa, Lehrer, ve Schauble, 2003; Collins vd., 2004) ve tasarım, kuram, uygulama üçlüsünün etkileşimini bir üst noktaya taşıma ihtiyacı sonucunda ortaya çıkan bir araştırma yöntemidir (Kuzu vd., 2011).

Tasarım tabanlı araştırma yöntemindeki tasarım ifadesi, öğrenme konularında yeni ortamların veya yeni kuramların planlanması ve geliştirilmesini ifade etmektedir. Tasarım tabanlı araştırma kuram, tasarım ve uygulama arasındaki ilişkinin anlaşılmasına yardımcı olmakla birlikte, özellikle e-öğrenme ortamlarının tasarımı ve araştırılmasında çok önemli bir potansiyele sahip olduğu belirtilmektedir (Kuzu vd., 2011). Tasarım tabanlı araştırmanın en önemli özelliği eğitim bağlamında bir yenilik (yeni bir öğrenme ortamı, yeni bir eğitim uygulaması, yeni bir kuram) üretiminde kullanılıyor olmasıdır (Amiel ve Reeves, 2008). Bu nedenle, tasarım tabanlı araştırma yönteminin en etkin kullanılabileceği çalışmalar çevrimiçi öğrenme materyal ve ortamlarının geliştirildiği araştırmalardır (Wang ve Hannafin, 2005). Öğrenme ortamları

veya kaynaklarına ilişkin tasarım sorunlarına odaklanması nedeniyle çevrimiçi öğrenme ile tasarım tabanlı araştırma yönteminin birebir örtüştüğü değerlendirilmektedir (Kuzu vd., 2011). Araştırmacı, öğrenmeye ilişkin geliştirilmekte olan yeni uygulama veya yönteme dair döngüsel biçimde tasarımda değişiklikler yaparak en iyi durumu bulmaya çalışır. Tasarım tabanlı araştırmanın, çevrimiçi öğrenme ortamlarının geliştirildiği araştırmalara farklı bir bakış açısı getirdiği ve bu konudaki boşluğu doldurmaya katkı sağladığı ifade edilmektedir (Kuzu vd., 2011).

Tasarım tabanlı araştırma yönteminin en çok aşağıda belirtilen dört alanda etkin olabileceği ifade edilmektedir (The Design-Based Research Collective, 2003):

- (a) Yeni ve özgün öğrenme ve öğretme ortamları geliştirilmesi,
- (b) Bağlam tabanlı öğrenme ve öğretme kuramlarının geliştirilmesi,
- (c) Tasarıma ilişkin bilgi birikimini ilerletilmesi ve geliştirilmesi,
- (d) Eğitimde yenilikçilik kapasitesinin artırılması.

İyi bir tasarım tabanlı araştırmasının aşağıda belirtilen beş özelliğe sahip olması gerektiği belirtilmektedir (The Design-Based Research Collective, 2003)

- 1) Öğrenme ortamı tasarımı hedefleriyle kuramsal hedefler birbirleriyle örüntülü durumdadır,
- 2) Araştırma ve geliştirme süreçleri; tasarım, uygulama, analiz ve yeniden tasarım döngüsü çerçevesinde ilerler,
- 3) Araştırma tasarımı diğer uzmanlar ve eğitim tasarımcılarıyla paylaşılabilecek kuramlara yol açmalıdır,
- 4) Araştırmalar tasarımın doğal ortamda nasıl işlev gördüğüne odaklanmalıdır. Sadece başarı veya başarısızlıklar değil; aynı zamanda öğrenmeye ilişkin konulara dair geliştirilen anlayışı ilerleten etkileşimler de raporlanmalıdır.
- 5) Uygulama ve çıktı süreçlerini bağdaştıran yöntemlere odaklanılmalıdır.

Tasarım tabanlı araştırmada araştırmacı, araştırmayı katılımcılarla birlikte yürütür ve araştırma süreçlerinin önemli bir parçasıdır (Cobb vd., 2003). Araştırmacı sistematik olarak müdahaleler tasarlar ve uygulamaya geçirir, uygulama sonuçlarına göre ilk tasarımı gözden geçirir ve geliştirerek tekrar uygular ve faydacı bir bakış açısı ile

yapılan uygulamanın uygulamayı yeterince geliştirdiği kanısına varana kadar bu işlemi döngüsel olarak devam ettirebilmektedir (Kuzu vd., 2011).

Tasarım tabanlı araştırmada öncelikli olarak prototip şeklinde örnek kavram açıklama videoları çekilmektedir. Daha sonra bu video kaynaklar belirli bir sayıda araştırmacılar tarafından kolaylık örneklem seçimine (convenience sampling) dayalı olarak 10-15 kişilik öğrenenin grubunun izlemesi sağlanmaktadır. Uygulama sonrası katılımcı öğrenenlerin görüşleri açık uçlu yarı-yapılandırılmış nitel görüşmeler yoluyla sesli kayıt alınabilmektedir. Daha sonra görüşmelerin çözümlemesi yapılarak nitel araştırma yöntemi ilkelerine uygun olarak kodlama ve tema çıkarma işlemlerinden sonra, tasarımla ilgili değiştirilmesi veya geliştirilmesi gerekli noktalar belirlenebilmektedir. Tasarım tabanlı araştırma yöntemiyle paralel olarak tasarıma son şekli verilmektedir. Bu projenin tamamlanması neticesinde, söz konusu basamakların gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak ön çalışmalar da gerçekleştirilmiş olmaktadır.

SONUÇLAR, ÖNERİLER VE TARTIŞMALAR

Bu proje çalışmasında, öncelikli olarak prototip şeklinde örnek kavram açıklama videoları çekilmiştir. Daha sonra bu video kaynaklar; anlatım nitelikleri, kıyafet seçimi, beden duruşu ve anlatım dilinin etkin kullanımı gibi hususlarla ilgili değiştirilmesi veya geliştirilmesi gerekli noktalar belirlenmiştir. Tasarım tabanlı geliştirme anlayışı doğrultusunda, video üretim süreçlerine ilişkin uygulamalara son şekli verilmiştir. Yürütülen çalışmalar sayesinde Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin veya üniversitenin sözlük erişim adresini kullanan tüm kullanıcıların, hazırlanacak öğretim materyali olan sosyal bilimler sözlüğüne ulaşabilmesi mümkün olacak, sosyal bilimler literatüründe yer alan bilimsel kavramların video anlatımlarına erişim sağlanabilmesi öngörülmüştür. Oluşturulan öğretim ortamından edindikleri kavramsal ve kuramsal bilgiler sayesinde, öğrenme ortamlarında sıklıkla karşılaşılmakta olan bir sorun olan öğrenci-öğretim elemanı iletişiminde karşılaşılmakta olan akademik jargon probleminin asgari düzeye indirilmesi sağlanabileceği gibi özellikle Azerbaycan ve Balkanlarda konuşulan farklı Türkçe şivelerinden kaynaklanabilecek yanlış anlaşılmalara da önüne geçilebilecektir. Bu çalışma, Anadolu Üniversitesi Öğrenme Teknolojileri Araştırma Geliştirme (ÖTAG) birimi tarafından yürütülen Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmeyi hedefleyen “Anabilge Bilgi Okuryazarlığı” projesini de desteklemiştir. Açıköğretim sistemi bünyesinde sesli kitaplar oluşturulmuş olmasına

rağmen, sosyal bilimler kavramlarına ilişkin kısa açıklamalar içeren sesli bir sözlüğün bulunmaması bir eksiklik olarak gündeme gelmektedir. Oluşturulan (ve ilave çekimlerin yapılmaya devam edildiği) video sözlükten, görme engelli bireyler de faydalanabileceklerdir. Video Sözlük çalışmasının hedef kitlesi, Anadolu Üniversitesinin Açıköğretim Sistemi yurt içi ve yurt dışı programlarındaki öğrencileri ile örgün öğrencilerinin yanı sıra, açık bilgi kaynağı olarak hizmet verecek olması nedeniyle, Anadolu Üniversitesinin hayat boyu öğrenme politikasını destekleyecek biçimde ilgili bütün bireylere katkı sağlanması hedeflenmektedir. İnternet ortamında kullanıma sunulan sözlük karmaşası dikkate alındığında, üniversitelerin kurumsal güvencesi altında hazırlanacak güvenilir ve doğru bilgiler sunan bir sözlük ihtiyacı açıkça ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, Anadolu Üniversitesinin yurtdışı programlarındaki öğrencilerinin kitaplarda geçen kavramları bildikleri varsayılmaktadır. Oysa coğrafi ve şive çeşitliliği içerisinde farklı anlamlara gelebilen kelimelerin bu sözlük yardımıyla öğrenime hazır hâle getirilmesi Açıköğretim sistemi içerisindeki öğrencilerin başarılarını da olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Yurtdışı Açıköğretim Programlarında öğrenim gören öğrenciler, asli kaynak ders kitapları olmak üzere etkileşimli e-kitap, sesli kitap, e-seminer, TRT Okul dersleri gibi öğrenme ortamlarından yararlanmaktadırlar. Bu sözlük çalışmasının da katkısıyla, Yurtdışı Açıköğretim Programlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin akademik dil sorunu nedeniyle karşılaştıkları iletişim sorununun da en aza indirgenmesi hedeflenmektedir.

Ön lisans ya da lisans eğitimlerini almakta olan öğrencilerin yanı sıra, lisansüstü eğitimlerine devam etmekte olan veya lisansüstü eğitimini tamamlamış olanlara kavramsal bilgi sunacak güvenilir bir kaynağın oluşturulmasının amaçlandığı bu video sözlük oluşturma sürecinde, sosyal bilimler alanındaki kavramların açıklamasının yapıldığı video görüntülerine erişebilme olanağı söz konusu olmuştur. İşletme ve yönetim bilimleri terimlerinden oluşan yaklaşık 700 kavramın çekimlerinin gerçekleştirildiği bu sözlük sayesinde, üniversite öğrenimine devam etmekte olan öğrenciden ve herhangi bir yeterlilik ve giriş sınavına hazırlananların yararlanabileceği geniş bir hedef kitleye ulaşılması öngörülmektedir. Bilgiye, güvenilir bir şekilde ulaşma istek ve ihtiyacının giderek artmakta olduğu ve yukarıda açıklanan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, kısa vadede olmasa da orta veya uzun vadede “Sosyal Bilimler Sözlüğü” gibi kitlesel olarak ulaşılabilir niteliğine sahip bilgi kaynaklarının

gerekliliği daha anlaşılır bir şekilde ortaya çıkmaya başlayacaktır. İlk aşamada işletme ve yönetim bilimleri alanına ait terimlerin tamamlandığı video sözlük, sosyal bilimler alanının tamamını kapsamaya yönelik olarak olduğu için, doğal olarak Açıköğretim sisteminde yer alan derslere ait kavramları da içermektedir. Sosyal bilimler alanında video sözlük oluşturmaya yönelik böylesine kapsayıcı bir içeriğe sahip materyalin üretimine kaldığı yerden devam edilebilmesi için hâlihazırda iktisat, finans ve muhasebe kavramlarının yazımına devam edilmekte, ilgili öğretim elemanlarıyla yürüten çalışmalara ilişkin toplantılar düzenlenmektedir. Sosyal bilimler alanındaki söz konusu disiplinlere ait kavramların da çekimlerinin tamamlanmasıyla, mevcut video sözlük materyaline eklenerek çalışmalara devam edilmesi öngörülmektedir.

Video sözlük oluşturmaya yönelik olarak yürütölen çalışmaların sonucunda ortaya çıkacak olan sosyal bilimler sözlüğü, kaynak olarak Anadolu Üniversitesi çevrimiçi platformlarında ve diğör web platformlarında yer alacaktır. Özellikle “açık erişim” özelliğiyle sadece Anadolu Üniversitesi öğrencileri değil, tüm bireylerin kullanımına hizmetine sunulacak video sözlük, ölkö genelinde hayat boyu öğrenme vizyonuna katkı sağlayacaktır. Proje süresince yürütölen bilimsel tasarım tabanlı araştırma gelecekte yapılacak benzer video tabanlı öğrenme kaynaklarının tasarlanmasına yönelik bilgi birikimine katkı sağlayacaktır.

Video sözlük oluşturmaya yönelik olarak kullanılacak olan görsel materyalin mümkün olduğu ölçüde basit ve anlaşılır düzeyde, hedef kitlenin amacına uygunluğunun göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Eğer büyük çabalar sonucunda oluşturulan materyalin, arzu edilen katkılarının sağlanması öngörülyorsa, izah edilen kavramların doğru, açık ve kesin bir şekilde ortaya koyulmasına gayret edilmesi gerekmektedir.

Sözlükçölük alanında faydalanılacak teknolojiler, sırf yeni teknolojiler oldukları için değil, sözlüğün etkinliğini artırabildiği, kullanıcı yaşantısına zenginlik katabildiği ve kullanıcı ihtiyaçlarına karşılık verebildiği ölçüde tercih edilmelidir (Fuertes-Olivera, 2013). Görsel materyal destekli olarak hazırlanan her türlü materyalde olduğu gibi sözlük içeriği oluşturarak bunu kullanıcı hizmetine sunma çalışmalarında da kullanıma verilen teknolojilerden etkin bir şekilde faydalanılabilmesi için açık ve uzaktan öğretim ortamlarında ilişkin konularda sorun yaşanmamasına yönelik gerekli olanakların sağlanması gerekmektedir. Kullanıma sunulan materyalin kullanıcı dostu olması, üretim

süreçlerinde kullanılan malzemelerin tedarik ve idamesinde amaca uygunluk kriterinin ihmal edilmemesi gerekmektedir. Sözlük kavramlarını yapılandıran ve ekran karşısında sunan alan uzmanları ile spikerlerin ihtiyaç duydukları teknik hususlarda yeni teknolojiler ve bilgisayarlı uygulamalara ilişkin gerekli eğitim veya bilgilendirmelerin sağlanması, açık ve uzaktan öğretim alanında geliştirilen yeni yöntem, teknik ve uygulamaların yakından takip edilmesi konusunda yeterli desteğin sağlanması ihmal edilmemelidir.

KAYNAKÇA

- Akalın, Ş. (2010). Sözlük Bilimi ve Sözlükçülük. *Türk Dili*, 162-169.
- Amiel, T., & Reeves, T. C. (2008). Design-Based research and educational technology: Rethinking technology and the research agenda. *Educational Technology & Society*, 11(4), 29-40.
- Aydın, C. H. (2011). *Açık ve Uzaktan Öğrenme: Öğrenci adaylarının bakış açısı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baskın, S. (2014). Türkiye ve dünyada sözlük bilimi: Tanımı, kapsamı ve diğer bilimlerle ilişkisi. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 445-457.
- Bergenholtz, H., & Johnson, M. (2005). Log files as a tool for improving internet dictionaries. *Hermes*, 34, 117-141.
- Bogaards, P. (2013). A history of research in lexicography. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 19-31). New York: Bloomsbury Academic.
- Boz, E. (2014a). Değişen sözlük kültürümüz. *Türk Dili*, CVI (746), 30-33.
- Boz, E. (2014b). Teknolojinin kör(ük)lediği bir alışkanlık "sözlük okuma". *Türk Dili*, CVII (754), 80-81.
- Cobb, P., Confrey, J., diSessa, A., Lehrer, R., & Schauble, L. (2003). Design experiments in educational research. *Educational Researcher*, 32(1), 9-13. doi:10.3102/0013189X032001009
- Collins, A., Joseph, D., & Bielaczyc, K. (2004). Design research: Theoretical and methodological issues. *Journal of the Learning Sciences*, 13(1), 15-42. doi:10.1207/s15327809jls1301_2
- de Schryver, G.-M., & Joffe, D. (2004). On how electronic dictionaries are really used. *Proceedings of the Eleventh EURALEX International Congress* (s. 187-196). Lorient, France: Universite de Bretagne Sud.
- Fuertes-Olivera, P. A. (2013). e-lexicography: The continuing challenge of applying new technology to dictionary-making . H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 323-337). New York: Bloomsbury Academic.
- Fuertes-Olivera, P. A., & Tarp, S. (2014). *Theory and practice of specialised online dictionaries*. Berlin: De Gruyter.

- Householder, F. W. (1967). Summary report. F. W. Householder, & S. Saporta içinde, *Problems in lexicography* (s. 279–282). Bloomington, IN: Indiana University.
- Jackson, H. (2013). Introduction. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 1-18). New York: Bloomsbury Academic.
- Jamieson, A. (2010, 29 08). *Oxford English Dictionary 'will not be printed again'*. 02 17, 2017 tarihinde The Telegraph: <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/booknews/7970391/Oxford-English-Dictionary-will-not-be-printed-again.html> adresinden alındı
- Koplenig, A. (2011). Understanding how users evaluate innovative features of online dictionaries - an experimental approach. *Electronic lexicography in the 21st century: New Applications for New Users (Proceedings of eLex 2011)* (s. 147-150). Trojina: Institute for Applied Slovene Studies.
- Kuzu, A., Çankaya, S., & Mısırlı, Z. A. (2011). Tasarım tabanlı araştırma ve öğrenme ortamlarının tasarımı ve geliştirilmesinde kullanımı. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1(1), 19-35.
- Lorentzen, H., & Trap-Jensen, L. (2011). There and back again – from dictionary to word-net. *Electronic Lexicography in the 21st Century: New Applications for New Users (Proceedings of eLex 2011)* (s. 175–179). Ljubljana: Trojina: Institute for Applied Slovene Studies.
- Müller-Spitzer, C., & Koplenig, A. (2014). Online dictionaries: Expectations and demands. C. Müller-Spitzer içinde, *Using online dictionaries* (s. 143–188). Berlin: De Gruyter.
- Müller-Spitzer, C., Koplenig, A., & Töpel, A. (2011). What makes a good online dictionary? Empirical insights from an interdisciplinary research project. *Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users. Proceedings of eLex 2011* (s. 203-208). Ljubljana: Trojina: Institute for Applied Slovene Studies.
- Nesi, H. (2013). Researching users and uses of dictionaries. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 62-74). New York: Bloomsbury Academic.
- Nesi, H. (2014). Dictionary use by English language learners. *Language Teaching*, 47(1), 38-55. doi:10.1017/S0261444813000402

- Pastor, V., & Alcina, A. (2013). Researching the use of elektronik dictionaries. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 97-132). New York: Bloomsbury Academic.
- Rundell, M. (2012, 11 05). *Stop the presses – the end of the printed dictionary*. 02 2017, 17 tarihinde Macmillan Dictionary Blog: <http://www.macmillandictionaryblog.com/bye-print-dictionary> adresinden alındı
- Rundell, M. (2012, 11 05). *Stop the presses – the end of the printed dictionary*. 02 2017, 17 tarihinde Macmillan Dictionary Blog: <http://www.macmillandictionaryblog.com/bye-print-dictionary> adresinden alındı.
- Tarp, S. (2009). Beyond lexicography: New visions and challenges in the information age. H. Bergenholtz, N. S., & S. Tarp içinde, *Lexicography at a crossroads: Dictionaries and encyclopedias today, lexicographical tools tomorrow* (s. 17-32). Wien: Peter Lang.
- The Design-Based Research Collective. (2003). Design based research: An emerging paradigm for educational inquiry. *Educational Researcher*, 32(1), 5-8. doi:10.3102/0013189X032001005.
- Trap-Jensen, L. (2010). One, two, many: customization and user profiles in internet. *Proceedings of the XIV Euralex International Congress* (s. 1133–1143). Leeuwarden: Fryske Akademy.
- Trap-Jensen, L. (2013). Researching lexicographical practice. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 35-47). New York: Bloomsbury Academic.
- Usta, H. İ. (2010). Sözlükçülük ve sözlük araştırmacılığı. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 92-101.
- Wang, F., & Hannafin, M. J. (2005). Design-based research and technology-enhanced learning environments. *Educational Technology Research and Development*, 53(4), 5–23. doi:10.1007/BF02504682.
- Welker, H. A. (2010). *Dictionary use: A general survey of empirical studies*. Brasília: Author's Edition.